

การบังคับใช้กฎหมายฟอกเงินกับการออกเอกสารสิทธิโดยมิชอบ

โดย ร.ต.อ.วิญญู ฉิมตระกูล

พนักงานสอบสวนคดีพิเศษชำนาญการพิเศษ

กรมสอบสวนคดีพิเศษ และคณะ

ปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ ที่เขา ป่าและป่าสงวนแห่งชาติ สร้างความเสียหายต่อประเทศชาติอย่างมาก ทั้งด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ภาวะโลกร้อน ภัยแล้ง ด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของชาติ โดยการบุกรุกที่ดิน ที่ทำให้เกิดความเสียหายที่รุนแรงนั้น มักจะ เป็นการกระทำของกลุ่มผู้มีอิทธิพล ทั้งใน และต่างประเทศที่มีเครือข่ายการดำเนินการเชื่อมโยงกันในลักษณะข้ามชาติ และที่ผ่านมามีการดำเนิน คดีทางอาญากับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการบุกรุกที่ดินของรัฐ ที่เขาหรือภูเขา ป่าและป่าสงวนแห่งชาติ ยัง ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากผู้ที่ถูกจับกุมและ ถูกลงโทษนั้น ส่วนใหญ่ เป็นผู้ที่ถูกจ้างวานให้กระทำความผิด ไม่ใช่เป็นตัวการใหญ่ หรือนายทุนที่สนับสนุนอยู่เบื้องหลัง ซึ่งเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์ จากการบุกรุก โดยร่วมมือกับเจ้าหน้าที่รัฐบางคน ใช้การออกเอกสารสิทธิโดยมิชอบเป็นเครื่องมือในการเข้าครอบครองที่ดินของรัฐ แสวงหาผลประโยชน์ อันมีมูลค่าทางเศรษฐกิจมหาศาล จากนั้นนายทุนเหล่านี้ ได้นำเอกสารสิทธิ และที่ดินดังกล่าว แปลงเป็นเงินหรือทรัพย์สินอื่นที่จะนำมาใช้ในการปกปิดการกระทำความผิดหรือการถูกดำเนินคดีจากภาครัฐได้เป็นอย่างดี การบังคับใช้กฎหมายในการแก้ไขปัญหา การบุกรุกที่ดินของรัฐ ที่เขาหรือภูเขา ป่า และป่าสงวนแห่งชาติ จึงควรจะนำมาตรการในเรื่องกฎหมายฟอกเงิน มาใช้บังคับ อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นรูปธรรม เพื่อตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมไม่ให้ขยายเพิ่มขึ้น การดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดในความผิดฐานฟอกเงิน จะสามารถทำให้การดำเนินคดีหลักในเรื่องการบุกรุกที่ดินนั้น มีผลสัมฤทธิ์มากยิ่งขึ้น

เนื่องจากในปัจจุบันยังไม่มีความชัดเจนเกี่ยวกับการนำ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ มาบังคับใช้ในคดีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ หรือโดยทุจริตออกเอกสารสิทธิที่ดินโดยมิชอบ อันเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา ๓ (๕) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ เพราะความเห็นในเรื่องของทรัพย์สินที่เป็นที่ดินของรัฐที่เจ้าหน้าที่ได้ออกเอกสารสิทธิโดยมิชอบนั้น จะเป็นทรัพย์สิน ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามมาตรา ๓ หรือไม่

แนวทางที่ ๑ เห็นว่า โฉนดที่ดินหรือที่ดินตามโฉนดที่ออกมาโดยมิชอบไม่ใช่ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดตามกฎหมายฟอกเงิน เพราะการตีความกฎหมายดังกล่าวจะต้องตีความโดยเคร่งครัดและโดยสภาพของที่ดิน เมื่อกรณีที่ดินมีการดำเนินเพิกถอนตามประมวลกฎหมายที่ดินแล้วที่ดินดังกล่าวก็กลับคืนมาเป็นของแผ่นดินไม่มีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการร้องขอให้ทรัพย์สิน คือ ที่ดินนั้นตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ.๒๕๔๒ อีก จึงไม่มีความจำเป็นต้องดำเนินการตามมาตรการตามกฎหมายฟอกเงิน

แนวทางที่ ๒ เห็นว่า โฉนดที่ดินและที่ดินดังกล่าวเป็นอสังหาริมทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๕ ได้บัญญัติว่า “อสังหาริมทรัพย์ หมายความว่า ที่ดินและทรัพย์สินอันติดอยู่กับที่ดินมีลักษณะเป็นการถาวรหรือประกอบเป็นอันเดียวกับที่ดินนั้น และหมายความรวมถึงทรัพย์สินอันเกี่ยวกับที่ดิน หรือทรัพย์สินอันติดอยู่กับที่ดินหรือประกอบเป็นอันเดียวกับที่ดินนั้นด้วย ” โฉนดที่ดินและที่ดินที่ได้ไป

จากการกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่โดยมีประชาชนเป็นผู้สนับสนุน จึงเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดในการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน โฉนดที่ดินและที่ดินดั่งที่กล่าวมาข้างต้น ประชาชนย่อมรู้หรือควรรู้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเนื่องจากประชาชนนั้นถูกดำเนินคดีฐานเป็นผู้สนับสนุนเจ้าหน้าที่รัฐในการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ดังนั้น โฉนดที่ดินและที่ดินดั่งกล่าวจึงเป็นอสังหาริมทรัพย์ที่สามารถขาย จำ หน่าย หรือโอนไปยังบุคคลใดๆ ได้ จึงเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ตามกฎหมายฟอกเงิน การที่ประชาชนซึ่งรู้ว่าโฉนดที่ดินและที่ดินดั่งกล่าวเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่รัฐ และนำที่ดินที่ได้จากการกระทำความผิดดังกล่าว ไปขาย จำหน่าย หรือ โอน จึงเป็นการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ตาม นัย มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ.๒๕๕๒

แนวทางที่๓ โฉนดที่ดินและที่ดินที่ประชาชนนำมาขอออกโฉนด หากยังไม่มี การเพิกถอนโดยกรมที่ดิน หรือตามคำสั่งศาล ถือว่าเป็นทรัพย์สินที่ชอบด้วยกฎหมาย แม้ว่าโฉ นดที่ดินและที่ดินดั่งกล่าวจะเป็นการที่ เจ้าหน้าที่ออกเอกสารสิทธิให้โดยมิชอบด้วยกฎหมาย ประชาชนผู้ที่สนับสนุนในการกระทำความผิด นำโฉนดที่ดินและที่ดินที่ยังไม่มี การเพิกถอน ตามกฎหมายไปขาย จำหน่าย หรือโอนไปยังบุคคลใดๆ ก็สามารถกระทำ ได้โดยไม่เป็นการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ตามนัย มาตรา ๕ แห่ง พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การฟอกเงินพ.ศ.๒๕๕๒

กรมสอบสวนคดีพิเศษ จึงได้จัดเวทีสัมมนาในเรื่องดังกล่าว โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมายฟอกเงินมาให้ความเห็นและแนวทางในการพิจารณาเมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๓ ณ โรงแรมรามารการ์เดนที่ กรุงเทพฯ เพื่อนำผลของการสัมมนาเป็นแนวทาง ปฏิบัติงานและดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามกฎหมายดังกล่าว ซึ่งมีทั้งมาตรการทางอาญาและทางแพ่ง และเป็นการบังคับใช้กฎหมาย อย่างเต็มที่กับผู้กระทำความผิด นอกเหนือจากมูลฐานหรือความผิดหลักที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำให้ และหากสามารถ ถิ่นมาบังคับใช้ อย่างได้ผลก็จะเป็นมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในเรื่องนี้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการสัมมนา ผู้ทรงคุณวุฒิได้แสดงความคิดเห็นดังนี้

ศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส ผู้อำนวยการศูนย์ข้อมูลอาชญากรรมทางธุรกิจและการฟอกเงิน คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกร ณ์มหาวิทยาลัย เห็นว่า มูลเหตุที่มี การกระทำความผิดเกี่ยวกับที่ดินเป็นจำนวนมากคือ

๑) ราคาที่ดินในปัจจุบันสูงขึ้น ขณะที่พื้นที่ของประเทศมีขนาดคงเดิมและประชากรเพิ่มขึ้น ทำให้ความต้องการของที่ดินเพิ่มขึ้น

๒) การซื้อขายที่ดินสามารถอำพรางหรือปกปิดเงินที่ได้มาโด ยผิดกฎหมาย จึงนำมาซื้อที่ดินได้ง่าย กฎหมายจึงต้องให้มีการรายงานธุรกรรม

๓) วิธีการฟอกเงินของประเทศที่กำลังพัฒนา คือการใช้ที่ดินเป็นเครื่องมือในการฟอกเงิน

๔) เป็นความผิดที่ไม่ต้องใช้ต้นทุนมาก แต่สร้างผลตอบแทนได้สูง

๕) เป็นความผิดที่สามารถใช้อิทธิพลมาครอบงำการทำงานของกระบวนการยุติธรรมได้ง่าย

ในกรณีที่ประชาชนที่ยังไม่มีเอกสารสิทธิ แล้วนำไปให้เจ้าหน้าที่ที่ดินออกเอกสารสิทธิโดยมิชอบ ต่อมาได้นำที่ดินดังกล่าวไปขาย จำหน่าย หรือโอนต่อไปนั้น สามารถพิจารณาเพื่อวิเคราะห์ความรับผิดชอบบุคคลตามปัญหานำไปสู่การขยายผลต่อไป คือ

๑.๑ เจ้าพนักงานที่ดินที่ออกเอกสารสิทธิโดยมิชอบ มีความผิดตาม ป. ระมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ และหากมีการทำเอกสารปลอมก็จะเข้า มาตรา ๑๖๑ ด้วย

๑.๒ ประชาชนที่ร่วมกับเจ้าพนักงานที่ดินในการออกเอกสารสิทธิโดยมิชอบ ถือเป็นผู้สนับสนุนในการกระทำความผิด และไม่ใช่เป็นตัวการ เพราะขาดคุณสมบัติในการเป็นเจ้าพนักงาน

โดยสามารถนำ กฎหมายฟอกเงินมาใช้กับกรณีนี้ได้ เพราะ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ จะตรงกับ ความผิดมูลฐานที่ ๕ ของมาตรา ๓(๕) แห่ง พระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ ส่วนทรัพย์สินตามปัญหาสามารถแยกได้ออกเป็น โฉนดที่ดินและที่ดิน เอกสารสิทธิที่ออกมาโดยมิชอบ แล้วนำที่ดินมาขายหรือจำหน่ายต่อไปนั้น เอกสารสิทธิ ที่ดิน เงินได้จากการขายที่ดิน เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรือไม่ พิจารณาจากหลักเกณฑ์ในการพิจารณาถึงทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด คือ

๑. ผู้กระทำความผิดมีเจตนาจะใช้ทรัพย์สินเป็นสำคัญในการกระทำความผิดหรือไม่

๒. ถ้าไม่มีทรัพย์สินนั้น ความผิดจะเกิดขึ้นได้หรือไม่

๓. มีหลักเกณฑ์ใดบ้างที่จะเข้าช้อยกเว้น ไม่ให้เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องในการกระทำความผิด

๔. เมื่อตัดทรัพย์สินออกไปแล้ว ความผิดจะยังคงเกิดขึ้นหรือไม่

และเมื่อ ใช้หลักเกณฑ์ทั้ง ๔ มาวิเคราะห์ จะพบว่า ที่ดิน และเงินที่ได้มาจากการขายที่ดิน เข้าหลักเกณฑ์ทั้งหมด จึงถือว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ส่วนจะวิเคราะห์ ว่าสามารถดำเนินคดีตามกฎหมายฟอกเงินได้หรือไม่ จะต้องดูว่าจะดำเนินคดีกับใคร ในส่วนของกฎหมายฟอกเงิน จึงต้องดูตาม มาตรา ๕ แห่ง พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒

เห็นว่าการกระทำความผิดกรณีนี้ เป็นความผิดตาม มูลฐานที่ ๕ ของมาตรา ๓ และพฤติการณ์ได้เข้าหลักเกณฑ์ตาม มาตรา ๕ (๒) จึงเห็นว่าที่ดินเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และมีความเห็นเพิ่มเติมว่า เมื่อที่ดินถูกเพิกถอนแล้วย่อมกลับเป็นที่ดินของรัฐ ส่วนในเรื่องของเงินที่ได้มาจากการขาย จำหน่าย ก็เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด จะเข้ากฎหมายฟอกเงิน จึงจำเป็นต้องดำเนินการให้ทรัพย์สินตกเป็นของที่ดิน และตราบใดที่ยังไม่มีการเพิกถอน เอกสารสิทธิก็สามารถนำกฎหมายฟอกเงินมาใช้บังคับได้

รศ.ดร.ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ อาจารย์คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เห็นว่า ผู้กระทำความผิดในกรณีนี้คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชนผู้ที่ให้สินบน ทรัพย์สินเหล่านี้เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด การที่นำเอกสารสิทธิที่ออกโดยมิชอบมาหาประโยชน์ เท่ากับเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ และที่ดินดังกล่าวควรมีการเพิกถอนให้กลับมาเป็นที่ดินของรัฐ และหากยังไม่เพิกถอนก็สามารถยึดคืนกลับมาได้

ในการเอาที่ดินไปขายถือเป็นการฟอกเงิน เพราะเป็นการให้สินบนกับเจ้าพนักงาน เพราะหากไม่ให้เงินสินบนดังกล่าว ก็ไม่สามารถออกเป็นเอกสารสิทธิได้ ซึ่งสามารถนำหลัก “ ถ้าไม่ทำผลไม่เกิด ” ถ้าเจ้าหน้าที่ไม่ทุจริตก็ไม่ได้เงิน และ ก็ไม่สามารถออกเป็นเอกสารสิทธิได้ จึง เกิดเป็นความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ กับประชาชนผู้สนับสนุน โดยในการยึดเงินสามารถยึดได้ ๒ ส่วน ทั้งเจ้าหน้าที่ และส่วนของผู้สนับสนุน ดังนั้นเงินที่ได้มาทั้งหมดจึงเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายฟอกเงิน

นายสุรศักดิ์ ตรีรัตน์ตระกูล รองอธิบดีอัยการฝ่ายคดีพิเศษ เห็นว่า การดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำความผิดขอหาฟอกเงิน จะต้องพิจารณาจากความผิดมูลฐานเป็นหลัก คือมาตรา ๕ แห่ง พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒

ในการสอบสวนจะต้องสอบสวนให้ได้ว่าอะไรคือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการฟอกเงิน ประเด็น ด้านที่ดินที่เป็นการนำเอาที่ดินของรัฐมาออกเอกสารสิทธิ เช่น ใช้วิธี ส .ค.๑ บิน หรือ บวม ถือเป็นเรื่องมือที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งการที่ได้นำที่ดินของรัฐ เช่นที่ ภูเขา ป่าสงวนแห่งชาติ มาออกเอกสารสิทธิโดยมิชอบนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐย่อมรู้อยู่แล้วถึง ที่ดินนั้น ว่าเป็นที่ของรัฐ และถือได้ว่าที่ดินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

ลักษณะของการกระทำความผิด หากเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้คำตอบแทนในการออกเอกสารสิทธิ ถือว่าเป็นเงินสินบน ซึ่งถือว่าเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ อันเป็นความผิดมูลฐานก การฟอกเงิน โดยมีเจตนาพิเศษ ส่วนเอกชนที่ได้ที่ดินมาโดยไม่ชอบ ที่ดินนั้นมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวทรัพย์สินกับการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ที่ดินจึงเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ตามกฎหมายฟอกเงิน และเมื่อได้มีการโอนขายต่อๆ กัน ไปเป็นทอดๆ ก็เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดด้วย ปัญหาคือความผิดนั้นเป็นความผิดมูลฐานที่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบหรือไม่ เพราะในการพิจารณาเรื่องความผิดเรื่องการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐ จะต้องส่งเรื่องให้ ป.ป.ช.ชี้มูล จนกว่าจะชี้ชัดในเรื่องนี้

ถ้าการสอบสวนชัดเจนว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด แม้ว่าจะเป็นที่ดินของรัฐก็ตาม หากขายแล้วได้เงินมา ก็เป็นการฟอกเงิน

มีข้อสังเกตว่า ในความผิดอาญฐานฟอกเงิน ในการสอบสวนจะต้องพิจารณาถึงการมีผลบังคับใช้ของกฎหมายฟอกเงิน ซึ่งมีผลบังคับใช้หลังวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๒ เพราะกฎหมายอาญาไม่มีผลย้อนหลัง ดังนั้นหากมีการกระทำความผิดอาญฐานฟอกเงินหลังวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๒ ก็สามารถดำเนินคดีฐานฟอกเงินได้ ถึงแม้ความผิดมูลฐานจะเกิดขึ้นก่อนวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๒ ก็ตาม

ที่ดินเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด อันเป็น องค์ประกอบคดีอาญฐานฟอกเงิน แม้จะเป็นการออกเอกสารสิทธิในที่ดินของรัฐ ก็ถือว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ถ้านำที่ดินแปลงนั้นไปจำหน่าย โอน หรือกระทำด้วยประการใดๆ ก็ เข้าองค์ประกอบตามมาตรา ๕ แห่งกฎหมายฟอกเงิน และจะต้องมีเจตนาพิเศษคือรู้ว่าการกระ ทำความผิดนั้นๆ รวมทั้งการฟอกเงินจะต้องเกิดหลังวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๒ เป็นต้นไปด้วย

และเห็นด้วยว่า หากมีคำสั่งไม่ฟ้องผู้สนับสนุนแล้ว จะมีผลต่อความผิดฐานฟอกเงิน คือการกระทำความผิดฐานฟอกเงินจะต้องหลังวันที่ ๑๕ ส.ค. ๒๕๔๒ เมื่อทำความผิดฐานก่อนวันที่ ๑๕ ส.ค. ๒๕๔๒ แต่

เจ้าของที่ดินครอบครองที่ดินแล้วนำไปโอนที่เป็นการฟอกเงินหลังวันที่ ๑๕ ส.ค. ๒๕๔๒ ผู้รับโอนต่อไป จะต้องรู้ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งผู้กระทำความผิดมูลฐาน กับผู้กระทำความผิดกฎหมาย ฟอกเงิน ไม่จำเป็นต้องเป็นคนๆ เดียวกัน แล้วแต่ข้อเท็จจริง ซึ่งในกรณีที่การออกเอกสารสิทธิแล้ว มีการฟอกเงินภายหลัง ถือเป็นคนละส่วนกัน

ดร.ต่อศักดิ์ บุรณะเรืองโรจน์ อัยการจังหวัดนครปฐม เห็นว่า ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายฟอกเงิน พิจารณาได้จาก

๑) การได้มาหรือไม่ได้มาของทรัพย์สิน

๒) มีความสัมพันธ์ของการกระทำและผล หรือไม่ ถ้าไม่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ก็ไม่ได้ทรัพย์สิน ถ้ามีการกระทำและเกิดผลขึ้น ถึงแม้ว่ากระบวนการออกเอกสารสิทธิจะชอบด้วยกฎหมาย แต่ถ้าหากไม่มีการให้สินบน ก็จะไม่ได้ออกเอกสารสิทธิ ก็ย่อมถือว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดด้วย

การเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด มีความสำคัญ ๒ ลักษณะ

- เมื่อเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดแล้ว จะเป็นความผิดฐานฟอกเงิน
- ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด จะอยู่ในมาตรการบังคับของกฎหมายฟอกเงิน คือ

ให้ตกเป็นของแผ่นดิน

เอกสารสิทธิที่ถูกเพิกถอนนั้นยังถือเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือไม่ ซึ่งจะต้องพิจารณาจากการได้มา ซึ่ง ในส่วนของที่ดินเมื่อถูกเพิกถอนแล้วก็ขาดองค์ประกอบของการได้มา หากมีการนำที่ดินไปขายแล้ว จะต้องดูว่าเอาที่ดินนั้นไปขายในขณะที่มีการเพิกถอนแล้วหรือยัง เพราะหลักในการพิจารณาความผิดอาญาจะต้องพิจารณาในขณะที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น หากยังไม่มีการเพิกถอนองค์ประกอบของการได้มายังมีอยู่ จึง เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ถ้ามีการโอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพไป หรือทำด้วยประการใดๆ ตามมาตรา ๕(๒) จะเป็นความผิดฟอกเงิน และจะต้องมีเจตนาคือ รู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิดด้วย

การพิจารณาว่าเป็นทรัพย์สินที่ เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือไม่ พิจารณาเรื่องของทรัพย์สินกับการกระทำความผิดเท่านั้น ไม่สนใจว่าใครจะเป็นเจ้าของ พิจารณาจากตัวทรัพย์สินกับการกระทำความผิด สมมติว่า เจ้าพนักงานที่ดินทุจริตออกเอกสารสิทธิที่ดินให้กับชาวบ้าน หากชาวบ้านไม่ได้ถูกพิจารณาว่า สนับสนุนการกระทำความผิด จึงต้องดูว่าที่ดินที่ได้ไปก็เพราะการกระทำความผิดของเจ้าพนักงานที่ดินเป็นเหตุให้ชาวบ้าน ได้ที่ดินไป จึงเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ถึงแม้ชาวบ้านได้เป็นเจ้าของ และในที่สุดพนักงานอัยการเห็นว่าพยานหลักไม่เพียงพอจะฟ้องชาวบ้านฐานสนับสนุน เจ้าพนักงาน เพราะในบทบัญญัติของกฎหมายฟอกเงิน ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด พิจารณาจากทรัพย์สิน ไม่เกี่ยวข้องกับตัวบุคคล กฎหมายมองว่าหากทรัพย์สินเกี่ยวข้องกับกระทำความผิด จึงพิจารณาเหตุที่ได้ทรัพย์สินนั้นมาเป็นหลัก

เรื่องนี้เป็นความผิดมูลฐาน ที่ดินจึงเป็นการได้มาจากการกระทำความผิดของเจ้าพนักงาน ที่ดินจึงสามารถใช้มาตรการตามกฎหมายฟอกเงินขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน และหากมีใครเอาที่ดินไปโอนขาย โดยรู้ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ก็เข้าข่ายกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ส่วนคนรับซื้อ

จะพิสูจน์ฟอกเงินหรือไม่ จะต้องรู้ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด จะต้องพิจารณาจากพฤติการณ์ ในการกระทำความผิด สำคัญที่จะต้องพิจารณาจาก “เจตนา” คือรู้ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

และเห็นด้วยว่า หากมีคำสั่งไม่ฟ้องผู้สนับสนุนแล้ว จะ ไม่มีผลต่อความผิดฐานฟอกเงิน คือในการ พิจารณาว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดหรือไม่นั้น ไม่จำเป็นต้องดูว่าใครเป็นผู้ครอบครอง ทรัพย์สิน แต่จะพิจารณาเฉพาะตัวทรัพย์สินกับเหตุที่ได้ทรัพย์สินมา ถ้าเป็นที่ป่าสงวนฯ ซึ่งออกโฉนดไม่ได้ แล้ว ที่มาของที่ดินตรงนั้น ได้ออกโดยมิชอบ เมื่อไม่ชอบแล้ว การที่ได้ที่ดินนั้นมา เป็นทรัพย์สินที่ได้จากการ กระทำความผิด จึงต้องดำเนินคดีอาญาในความผิดฐานฟอกเงินได้ แต่จะต้องครบองค์ประกอบความผิด และ จะต้องกระทำความผิดหลังวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๒ จึงสามารถดำเนินคดีในความผิดฐานฟอกเงินได้

นายสนั่น ทองจีน เจ้าพนักงานปราบปรามการทุจริตเชี่ยวชาญ สำนักงาน ป .ป.ช. เห็นว่า จะต้อง พิจารณาจากทรัพย์สินเป็นหลัก โดยมีที่ดินเป็นตัวตั้งว่าที่ดินนั้นสามารถออกเอกสารสิทธิได้หรือไม่ ถ้าที่ดินนั้น ไม่สามารถออกเอกสารสิทธิได้เนื่องจากเป็นที่ต้องห้ามตามกฎหมายเช่นที่เกาะ ที่เขา ย่อมถือ เป็นที่ดินของ รัฐ แต่ถ้าเป็นที่รกร้างว่างเปล่า ซึ่งเอกชนสามารถครอบครองได้ จะต่างกันเฉพาะตัวบุคคลระหว่างเจ้าหน้าที่ กับประชาชน ซึ่งจะต้องเป็นการร่วมกันในการกระทำความผิด

เห็นว่าที่ดินที่ออกเป็นเอกสารสิทธิไม่ว่าเป็นที่เขา หรือที่ธรรมดา เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้อง กับการ กระทำความผิดทั้งสิ้น ส่วนจะไปบังคับคดีอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับตัวทรัพย์สิน ที่ดินที่เกิดจากการออกเอกสาร สิทธิโดยไม่ชอบ จึงเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ถ้านำทรัพย์สินไปขายต่อ จะเป็นความผิด ตามกฎหมายฟอกเงิน

นายอภิชาติ ถนอมทรัพย์ ผู้อำนวยการ รำนกคดี ป.ป.ง. เห็นว่า ควรยึดประมวลกฎหมาย ที่ดิน เป็นหลัก เมื่อมีการออกเอกสารสิทธิแล้ว จะยกเลิกเลยไม่ได้ ต้องปฏิบัติตามมาตรา ๖๑ แห่ง ประมวล กฎหมายที่ดิน

ที่ดินที่ไม่สามารถออกเอกสารสิทธิ หากนำมาออกเอกสารสิทธิ ก็จะเป็นที่ดินที่มีการออกเอกสาร สิทธิโดยมิชอบ และต้องมุ่งถึงตัวบุคคลที่มีส่วนในการกระทำความผิดทุกคนตั้งแต่ตัวการ และผู้สนับสนุน ซึ่งใน ส่วนของการสนับสนุนจากประชาชนหรือไม่นั้น ค่อนข้างพิสูจน์ยาก

เมื่อเป็นความผิดตาม มาตรา ๑๕๗ แห่ง ประมวลกฎหมายอาญา ก็เป็นเหตุให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินคือ ที่ดิน จึงถือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ซึ่งควรให้ตกเป็นของแผ่นดิน ไม่ว่าที่ดินนั้นจะอยู่ ในความครอบครองของผู้ใด หรือได้มีการโอนต่อๆ กันไปก็ตาม

เมื่อเป็นทรัพย์สินที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ก็ควรจะเพิกถอนก่อน ส่วนตัวบุคคลให้ไล่ดูว่าใครเข้าไป เกี่ยวข้องบ้าง และถ้ากรมที่ดิน ไม่เพิกถอน ก็ควรเสนอ ป .ป.ง. ให้ยึดทรัพย์สิน เพราะถือว่าเป็นทรัพย์สินที่ เกี่ยวข้องในการกระทำความผิด

ดร.สุจิต จงประเสริฐ ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการทะเบียน กรมที่ดิน เห็นว่า ในทางกฎหมาย ครอบครองที่ดินยังไม่แจกให้กับประชาชน ครอบครองนั้นการออกโฉนดยังไม่เกิดขึ้น หา กมีปัญหาเกี่ยวกับ โฉนดที่ดิน เจ้าพนักงานที่ดินสามารถแก้ไขได้ แต่ถ้าครอบครองที่ดินได้แจกให้กับประชาชนแล้ว กรมที่ดินจะ ไม่สามารถแก้ไขได้ ต้องปฏิบัติตาม มาตรา ๖๑ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน เท่านั้น

ในบางครั้งมีการออกเอกสารสิทธิในที่ดินที่มีเอกชนเป็นเจ้าของอยู่แล้ว ถ้าออกทับที่ดินคนอื่นที่มีสิทธิในที่ดิน การเพิกถอนจะทำให้สิทธิกับมาสู่เจ้าของเดิมได้ หรือถ้าหากออกเอกสารสิทธิในที่ดินของรัฐซึ่งต้องห้ามตามกฎหมาย เพราะเจ้าของที่ดินจะออกเอกสารสิทธิได้ต้องมีการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินแล้ว และเป็นที่ดินที่สามารถออกโฉนดได้ตามกฎหมาย ซึ่งหากออกในที่ต้องห้ามตามกฎหมาย จะเป็นการที่เจ้าพนักงานที่ดินปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ตามมาตรา ๑๕๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งเข้าสู่ความผิดมูลฐาน สามารถนำกฎหมายฟอกเงินมาใช้กับเจ้าพนักงานที่ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ และที่ดินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด

นายประยุทธ แก้วยอด อัยการประจำกรมฝ่ายคดีพิเศษ ๓ (สายคดีฟอกเงิน) เห็นว่า การดำเนินคดีอาญาตามกฎหมายฟอกเงิน จะต้องเริ่มต้นจากความผิดมูลฐานก่อน ซึ่งในคดีแพ่งนั้น จะพิจารณาถึงเรื่องทรัพย์สินเป็นข้ออ้าง โดยมาก จะมีความเห็นยุติแล้วในคดีความผิดมูลฐาน ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานที่ดิน จะต้องพิสูจน์ที่มาของทรัพย์สินนั้นว่า ได้มาโดยชอบหรือไม่

ส่วนในคดีอาญา ไม่ว่าการฟอกเงินจะเกิดขึ้นหรือไม่ จะต้องมีความผิดมูลฐานเกิดขึ้นก่อน และทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้น หากเป็นการฟอกเงิน แต่ไม่ เป็นความผิดมูลฐาน ก็ไม่เป็นความผิดฐานฟอกเงิน ส่วนการพิสูจน์เจตนา นั้นจะต้องพิจารณาตาม มาตรา ๕ ของกฎหมายฟอกเงิน

และในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของบุคคลเหล่านี้ ไม่ควรรอกระบวนการเพิกถอนเอกสารสิทธิ ซึ่งหากมีการอ้างว่าได้ออกเอกสารสิทธิโดยชอบ และ มีการจำหน่ายจ่ายโอนต่อไปเรื่อยๆ ก็ถือว่าเป็นทรัพย์สินที่สกปรก อยู่ที่ไหนก็สกปรก จึงไม่ควรรอกระบวนการเพิกถอน และเห็นว่าสามารถนำกฎหมายฟอกเงินมาใช้บังคับได้ในทันที

นายสุรศักดิ์ ศรีรัตนตระกูล รองอธิบดีอัยการฝ่ายคดีพิเศษ เห็นว่า การดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำความผิดขอหาฟอกเงิน จะต้องพิจารณาจากความผิดมูลฐานเป็นหลัก คือมาตรา ๕ แห่ง พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒

ในการสอบสวนจะต้องสอบสวนให้ได้ว่าอะไรคือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการฟอกเงิน ประเด็นด้านที่ดินที่เป็นการนำเอาที่ดินของรัฐมาออกเอกสารสิทธิ เช่น ไร่ ๑๐๐ ไร่ บิน หรือ บวม ถือเป็นเครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งการที่ได้นำที่ดินของรัฐ เช่น ที่ภูเขา , ป่าสงวนแห่งชาติ มาออกเอกสารสิทธิโดยมิชอบนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐย่อมรู้อยู่แล้วถึงที่ดินนั้นเป็นที่ของรัฐ และถือได้ว่าที่ดินดังกล่าวเป็น ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

ซึ่งลักษณะของการกระทำความผิด หากเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้คำตอบแทนในการออกเอกสารสิทธิ ถือเป็นเงินสินบน ซึ่งถือว่าเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ อันเป็นความผิดมูลฐานการฟอกเงิน โดยมีเจตนาพิเศษ ส่วนเอกชนที่ได้ที่ดินมาโดยไม่ชอบ ที่ดินนั้นมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวทรัพย์สินกับการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ที่ดินจึงเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ตามกฎหมายฟอกเงิน และเมื่อได้มีการ โอนขายต่อๆ กันไปเป็นทอดๆ ก็เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดด้วย ปัญหาคือความผิดนั้นเป็น ความผิดมูลฐานที่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบหรือไม่ เพราะในการพิจารณาเรื่องความผิดเรื่องการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐ จะต้องส่งเรื่องให้ ป.ป.ช.ชี้มูล จนกว่าจะชี้ชัดในเรื่องนี้

ถ้าการสอบสวนชัดเจนว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด แม้ว่าจะเป็นที่ดินของรัฐก็ตาม หากขายแล้วได้เงินมา ก็เป็นการฟอกเงิน

มีข้อสังเกตว่า ในความผิดอาญาฐานฟอกเงิน ในการสอบสวนจะต้องพิจารณาถึงการมีผลบังคับใช้ของกฎหมายฟอกเงิน ซึ่งมีผลบังคับใช้หลังวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๒ เพราะกฎหมายอาญาไม่มีผลย้อนหลัง ดังนั้นหากมีการกระทำความผิดอาญาฐานฟอกเงินหลังวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๒ ก็สามารถดำเนินคดีฐานฟอกเงินได้

ที่ดินเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด อันเป็นองค์ประกอบคดีอาญาฐานฟอกเงิน แม้จะเป็นการออกเอกสารสิทธิในที่ดินของรัฐ ถือว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ถ้านำที่ดินแปลงนั้นไปจำหน่าย โอน หรือกระทำด้วยประการใดๆ ซึ่งเข้าองค์ประกอบตามมาตรา ๕ แห่งกฎหมายฟอกเงิน และจะต้องมีเจตนาพิเศษคือรู้ ว่ามีการกระทำความผิดนั้นๆ รวมทั้งการฟอกเงินจะต้องเกิดหลังวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๒ เป็นต้นไปด้วย

และเห็นด้วยว่า ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินจะต้อง เกิดขึ้นหลังวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๒ เมื่อมีการกระทำความผิด มูลฐานก่อนวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๒ แต่เจ้าของที่ดินครอบครองที่ดินแล้วนำไปโอนที่เป็นการฟอกเงินหลังวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๒ ผู้รับโอนต่อไป จะต้องรู้ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งผู้กระทำความผิดมูลฐาน กับผู้กระทำความผิดกฎหมายฟอกเงิน ไม่จำเป็นต้องเป็นคนๆ เดียวกัน แล้วแต่ข้อเท็จจริง ซึ่งในกรณีที่การออกเอกสารสิทธิแล้ว มีการฟอกเงินภายหลัง ถือเป็นคนละส่วนกัน

ผลจากการสัมมนาในครั้งนี้ จึงสรุปได้ว่า ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน มีความเห็นไปในแนวทางเดียวกันคือ เห็นว่าที่ดินที่มีเอกสารสิทธิจากการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยประชาชนผู้ที่ได้รับเอกสารสิทธิและได้เป็นผู้ครอบครองที่ดิน เป็นผู้สนับสนุนเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้กระทำความผิด หรือเป็นผู้รู้หรือควรรู้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวเกิดขึ้นมาจากการกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่ ถือว่า เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒

ในอดีตที่ผ่านมา มีที่ดินของรัฐจำนวนมากได้ถูกนายทุนบุกรุกและร่วมมือกับเจ้าหน้าที่รัฐในการออกเอกสารสิทธิโดยมิชอบครอบพื้นที่ดังกล่าว ทำให้รัฐและประชาชนได้รับความเสียหาย เป็นอย่างมาก ต่อจากนี้ไปการบังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำความผิดในเรื่องดังกล่าว นอกจากจะต้องดำเนินการในเรื่องความผิดมูลฐานแล้ว ยังจะต้องนำกฎหมายฟอกเงินมาบังคับใช้อีกด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้เกิดความเจ็บปวด และยังเป็นการป้องปรามมิให้ผู้ที่จะทุจริตประพฤติมิชอบรวมถึงนายทุนที่ซอมเก็บที่ดินของรัฐมาเป็นสมบัติของตน ได้กระทำการอันมิชอบดังกล่าวต่อไป
